

Brázda

časopis
nepomucénských
bohoslovcov

Hans Dausche
J. 1986

časopis českých a slovenských bohoslovců
Papežské koleje Nepomucenum

OBSAH:

Carlo Mondin: Ohlasovať, že Kristus je Cesta, Pravda a Život	2
Zdeněk Mareš: Rozhovor s Otcem opatem Anastázem Opaskem OSB	4
Mikuláš Hatiar: K výročiu narodenia cisára Karola I..	7
Jindřich Holeček: K interpretaci motivu okřídle- ného jezdce na předvelkomorav- ském nákončí z Pohořelic u Brna....	11
Mikuláš Hatiar: Prekročila prah večnosti	14
Vladimír Pleský: Kronika	16
Listárna	19
Gejza Veselý: Jubileá našich kňazov	20

V Římě na svátek sv. Alžběty dne 17. listopadu 1987

Redakční rada: Zdeněk Mareš, Ján M. Košč, Vladimír Pleský

Za obsah jednotlivých článků redakční rada na rozdíl
od autorů nezodpovídá

Naše adresa: Pontificio Collegio Nepomuceno

Via Concordia 1

I-00183 Roma

Ohlasovať, že Kristus je Cesta, Pravda a Život

Don Carlo Mondin /kážeň prednesená v posledný deň duchovných cvičení dňa 14.októbra 1987 v "Mondo Migliore" u Ríma/

Posilnení vo viere zostúpime z tejto hory. O pár hodín zostúpime, aby sme s väčším zanietením pre Božiu vec stretli ľudí všedných dní, ľudí obťažovaných prácou, hriechom, bolesťami, radosťami, túžbou po blaženom živote. Ľudí, ktorí vo svojom vnútri túžia, hľadajú. Sme tí, čo sa pripravujú, aby šli do celého sveta. Nielen zemepisne - i keď aj takto, ale aj, a to zvlášť, do vnútorného sveta človeka, do sveta, v ktorom iba Boh vie hlboko, účinne a správne čítať. Prišli sme, aby sme sa vnútrane sformovali, aby duch pookrial, aby sme podišli a odpovedali na Božie volanie. Ono je volanie najsvätejšej Trojice v Ježišovi Kristovi. Volanie k ohlasovaniu Radostnej zvesti bratom, k ich vedeniu v Kristovej milosti, lebo v nej prebýva pokoj. Zídeme z hory, na ktorej sme pochopili, že len Kristus má slová večného života. Snažili sme sa i napriek našim ľudským obmedzeniam prehliť zázitok krásy, ktorá žiari, keď sú bratia spolu, aby si pohovorili o veciach, čo sú a čo majú cenu. To, čo má cenu, je dôvodom, aby každý z nás hľadal vo svojej každodennosti podstatné veci kňazského života. To, čo je neužitočné vylúčiť a tak vytvoriť priestor Bohu, jeho milosti, spásy, posväteniu. On nás povzbudzuje v našom vnútri, aby sme boli vždy viac soľou zeme, soľou zatvrdlívých srdc, zavalených, oklamaných, úzkych, uzavretých každému druhu dobra, krásy, svetlu pravdy.

Zostúpime, aby sme v Kristovi niesli svetlo, nakoľko nás on sám postupne pretvorí, aby sme sa v ňom stali svetlom pre ľudí. Predovšetkým svätým životom, jednotou, spoločenstvom, neustálym hľadaním dokonalosti, v poníženosti, jednoduchosti, učenlivosti, pokojne, v tichosti, s trpezlivosťou, ale predovšetkým s poslušnou láskou.

Iba tak nám Pán dá veľké srdce, schopné tušiť jeho želania, starosti, jeho všeobecnú lásku ku všetkým ľuďom. A to všetko medzi bratmi, ktorých stretneme v priestore nášho jestvovania.

Snažme sa v nás pestovať jeho Slovo, jeho milosť, ktorú nám dáva vo sviatostiach. Aby nás jeho Duch vyučoval podľa jeho božských želaní. Nedôverujme sväto sami sebe, pestujme odovzdanosť podľa vzoru Panny Márie, ktorá slúžila tajomstvu svojho Syna s celou svojou ničím neporovnateľnou poníženosťou služobnice. Iba tak môžeme osláviť Boha našim životom. To znamená, že len tak môžeme zjaviť jeho slávu, ktorá je v podstate darovanou láskou, rozliatou prostredníctvom Cirkvi do srdc ľudí. Treba nám byť deň čo deň vyvolenými nádobami jeho milostí, ktoré vyvierajú z jeho najsvätejšieho Srdca a vlievajú sa do našich srdc, aby raz, prostredníctvom poslania k sviatostnej službe, stali sme sa riekami jeho milosti.

Vždy majte na pamäti, že človek vašej každodennosti má vždy strašný smäd, tajomný hlad po Bohu. Verte, dôverujte človeku, predovšetkým človeku vo vás, lebo Boh vám verí. Veď preukázal dôveru najväčším hriešnikom ! Pozrite len na Samaritánku, na Matúša, Zachēja. Boli to ľudia, ku ktorým bolo lepšie sa nepribližovať; tak ich hodnotili ich súčasníci. Boli po krk v hriechoch. Pán Ježiš nás naučil milovať ako On - silne, čnostne. Naučil nás priblížiť sa k hriešnikovi, ale vždy v Božej prítomnosti. Nikdy nie tvojimi vlastnými nebezpečnými spôsobmi, ktoré sú vždy nenápadne zatažené sebaláskou, otravnou pýchou srdca.

Vykročme v práci na sebe, v očakávaní služobného kňazstva, a teda vykročme v ústrety iným, s poníženým, učenlivým a otvoreným srdcom k darom Ducha Svätého.

Nech Pán vždy prebýva vo vašich srdciach silou svojho duchovného bytia ! Vzývajte jeho milosrdenstvo, aby v nás posilnil dar jeho vyvolenia, aby sme ťažiac z jeho lásky a zjednotení s Máriou, Pánovou služobnicou, mohli ísť v ústrety bratom a ohlasovať predovšetkým príkladným životom, že Kristus je Cesta, Pravda a Život. Pochválený buď Ježiš Kristu !

Preložil Štefan

ROZHOVOR

S OTCEM ANASTÁZEM OPASKEM OSB,

OPATEM BŘEVNOVSKÉHO KLÁŠTERA

—Pane opate, chci vás poprosit o několik slov, nejenom proto, že k tomu dnes máme příležitost, ale protože nepochybně patříte mezi významné osobnosti dnešní české církve. Mohl by jste mi prozradit, jak se ve vás zrodilo kněžské a řeholní povolání?

—Vyrostl jsem v jiné situaci než mnozí z vás, vy jste vyrostli v pronásledování, já zase v té svobodě, která byla za I. republiky, možná tedy ještě i těžší, mám-li na mysli tehdejší vztahy lidí k náboženství a Církvi jako takové. Narodil jsem se v rodině, která byla tradičně katolická, ale vliv na moji duchovní formaci měla spíše moje babička. Ta mě vodívala do našeho farního kostela v Kolíně nad Labem, kam jsem chodil do obecné školy a později gymnázia. Také tam jsem poznal kaplana Jaroslava Kulače, který byl knězem se schopností vidět kolem sebe život, takový jaký je. Byl velmi aktivní. Nejenom že byla ve farnosti kapela se sborem, divadelní i operní skupina, ale staral se hodně i o ministranty. V té době vznikl také ministrantský spolek v Čechách a na Moravě, nevím, jak tomu bylo na Slovensku, jenž měl vznešené jméno "Legio angelica", přičemž někteří páni faráři přezdívali spíše ze žertu "Legio diabolica". Takové sdružení vzniklo i v Kolíně a já jsem byl jedním z prvních členů ministrantů. S takovou skupinou jsem se později zúčastnil i exercicií u Otců benediktinů v Břevnově.

Nepochybně velmi působivé bylo pro mne gymnazistu i setkání s Josefem Florianem ve Staré Říši, kde jsem mohl prožívat nezapomenutelné chvíle, jakési obcování ve víře, které mě též přivedlo k myšlence, že jsem v září 1932 vstoupil do benediktinského kláštera v Břevnově.

—Když jste byl vysvěcen na kněze, jistě to bylo lehké, vždyť každý již tušil k čemu se schyluje. Jak vypadalo vaše kněžské a řeholní působení v té době?

—Byl jsem vysvěcen na slavnost sv. Benedikta 11. července 1938 v Břevnově. Zanedlouho přišla mobilizace, b
kaplan odešel na vojnu a já z pověření starého a často mocné
ho pana faráře začal vykonávat vše potřebné. Po několika měsí-
cích mě můj opat Dominik jmenoval převorem a tím nastala vel-
ké problémy a starosti.

Základem pro nás benediktiny je liturgie a z toho jsme se vy-
cházel při pastoraci. Ihned jsem začal s kázáním po veliu
při nedělních bohoslužbách, přestože se běžně kázalo první
a druhou mší svatou. Protože jsem si byl vědom problé-
mů neznajících latinsky, během mše sv. četl vždy něčím říčních
sedících v první lavici mešní modlitby v češtině. To bylo o
v českém prostředí něco ojedinělého a neobvyklého. To bylo
To bylo již během války, já musel být velmi ostříhaný
klášter při těch všech každodenních problémech, i před
stapem, ale i před německými vojáky, kteří byli teře.
Přežil jsem toto období v úzkostech, ale snažil ještě pomáhat
kde to jen šlo. Zvláště je neustálý styk s mladými lidmi a to je to, co m

—Patříte mezi první, kdo k mnoha letům vězení. Jak vzpomínáte na chvíle, které byly
nejtěžší a nejméně těžké?
né?

—Vzpomínky se mění, s věkem. Řekl bych to asi takhle: Trvalo příliš dlouho k tomu, aby se člověk přiblížil k lepšímu poznání lidského života, ale je utrpení přineslo právě dnešní obnovu naší země. Být ve vězení je dost užitečné, protože člověk se setká s člověkem. Vidí ho v celé nahotě, vidí jeho sílu, vidí jeho špatné vlastnosti daleko ostříhaně. Víme tam, že naše vlastnosti nelze nic

zastírat! Pro tuto zkušenost to má nesmírnou cenu. Tam každý z nás, ať už kněz, představený nebo biskup, poznal člověka takového, jaký je a jistě i sebe sama.

Samozřejmě to mělo své záporné stránky, ale i kladné v tom, že jsme tam žili v opravdovém kněžském společenství. V tom byla naše síla i naděje. Bylo to stálé studium a exercicie bez knih a skript. Dokonce jsme také o krůček předešli II. vat. koncil. Vzpomínám jak jeden kněz sloužil tehdy mši sv. česky, nehledě na kánon, a ostatní, ti přítomní nekněží radostí zářili. Přestože jsme byli absolutně odděleni od ostatního světa, došli jsme v lecčems ke stejným závěrům jako koncilní otcové. To je zvláštní dimenze duchovních hodnot, které člověk v těžkých chvílích poznal.

—Dnes vás veřejnost zná nejenom jako opata břevnovského kláštera, ale dokonce i jako básníka. Jistě není jednoduché z utrpení a kříže vyzpívat a složit lyrickou báseň o nekonečnosti Lásky. Jak jste to vy dokázal?

—Mohu říci snad jen tolik, že moje poezie se rodí spontánně a řekl bych, jedním dechem. Často se to také nepovede a prohlížím-li své některé básně po letech, musím se mnohdy i zasmát. Nikdy sám nevím co z toho vlastně bude; někdy to zahodím, jindy to vyjde. Asi mám trochu jiný vztah k lidem, čemuž mě naučilo právě vězení, čili z utrpení to takhle roste. A nakonec, právě na kříži byla umučena Láska, ale potom nastalo vzkříšení. Kdykoliv se mi něco podaří napsat, nemůže z toho nebyť ta kombinace mezi bolestí a láskou k člověku.

—Co by jste řekl nám bohoslovcům, kteří se na kněžství teprve připravujeme?

—Podle mě je nejdůležitější, abychom získali opravdovou zbožnost. Samozřejmě kromě liturgie, kterou máme, musíme mít hluboký osobní vztah k Pánu Bohu a k Panně Marii. Na druhém místě chci připomenout, že je důležité využít studia,

nebrat studium na lehkou váhu, nemyslet si, že je málo kněží, však oni nás potřebují a odbýt to. Být naprosto seriózní! Přesto opakují, za základní rys kněze považují právě osobní zbožnost, která studium nevylučuje, ani nestaví do protikladu. Přál bych si, aby se vám dostalo toho, co by žádnému knězi nemělo chybět a o co by měl každý prosit - t.j. živá víra!

—Pane opate, děkuji vám za pěkný rozhovor, za povzbuzující slova i posilu a těšíme se všichni, že se opět někdy mezi nás přijdete podívat.

-ZM-

K VÝROČIU NARODENIA CISÁRA KAROLA I.

Tohto roku, dňa 17. augusta 1987 uplynulo sto rokov od narodenia posledného rakúskeho cisára a apoštolského kráľa uhorského, sluhu Božieho, Karola I. Pri tejto príležitosti celebroidal viedenský arcibiskup Dr. Hans Hermann Groehr slávnostnú sv. omšu v chráme kláštora regulárnych kanoníkov sv. Augustína v Klosterneuburgu pri Viedni. Miesto nebolo zvolené náhodou: Krypta kláštora, v ktorej odpočíva telo jeho zakladateľa sv. Leopolda III. /1075-1136/ rakúskeho markgrófa a patróna Rakúska, je akoby rakúskou národnou svätynou. Počas sv. omše, ktorej sa v preplnenom chráme zúčastnilo tisíce pútníkov, vyzdvihol arcibiskup zomrelého panovníka ako "verného sluhu Božieho až do konca", ktorý "vložil všetko do rúk Toho, od ktorého pochádza všetka moc na zemi."

Cisár Karol I. zomrel 1. apríla 1922 vo vyhnanstve na portugalskom ostrove Madeira v úplnej chudobe. Jeho beatifikačný proces sa začal v roku 1949 na diecéznej úrovni. Neskôr bol postúpený do Ríma, kde Posvätná Kongregácia pre svätorečenie ustanovila medzinárodnú historickú komisiu, ktorá má analyzovať niektoré otvorené otázky v živote sluhu Božieho Karola I. Práce komisie by mali byť ukončené v priebehu dvoch rokov.

Náboženský rast.

Arciknieža Karol František Jozef sa narodil 17. augusta 1887 na zámku Persenbeug v Dolnom Rakúsku. Jeho otcom bol arciknieža Otto, synovec vtedajšieho cisára Františka Jozefa I., jeho matka bola saská princezná Mária Jozefa, žena hlbokej viery. Jej pripadla nemalá úloha na chlapcovom náboženskom raste. Už v detstve prejavoval malý Karol silnú a úprimnú zbožnosť, každodenne nevštevoval sv. omšu a modlieval sa sv. ruženec. Tomuto zvyku zostal verný i na cisárskom tróne. Mimo-riadnú úlohu v jeho živote zohráva mariánska úcta. Raz ako chlapec, hrajúc sa v záhrade, trafil hođeným konárom obraz Matky Božej, ktorý bol upevnený na strome. Hoci sa obrazu nič nestalo, Karol sa usedavo rozplakal a nebolo možné ho utíšiť. Od tej doby neprešiel nikdy okolo obrazu či sochy Panny Márie bez toho, že by sa nebol krátkou modlitbou pozdravil. Vždy, keď mal možnosť, vlastnoručne zdobieval tieto miesta kvetinami. Jeho život je zaujímavou paralelou so sviatkami Bohorodičky. Takmer všetky významné udalosti pripadajú na jej zasvätený deň - sobotu: birmovka, vyhlásenie za plnoletého, sobáš, korunovácia za apoštolského kráľa uhorského, príchod do vyhnanstva a smrť. Jeho telo našlo posledný odpočinok v známom mariánskom pútnickom kostole: Nossa Senhora del Monte na Madeire.

Detstvo a mladosť

Karolovo detstvo a mladosť boli šťastné, aj keď nie úplne bezstarostné. Hoci pri jeho narodení nikto netušil, že raz zasadne na trón, podľa habsburského počítania bol až na piatom mieste, venovali jeho rodičia výchove veľkú pozornosť. Mladý arciknieža bol vedený k telesnej zdatnosti a kultúre ducha. V centre jeho štúdií stála náboženská výchova a jazyky. Cisár Karol hovoril perfektne po anglicky, francúzsky, maďarsky a česky. Ďalej považovali rodičia za nutné, aby sa chlapec dobre oboznámil so svojou vlasťou, aby poznal život a mentalitu rôznych národov monarchie, ich prírodné krásy a bohatstvá. Po maturite si vykonal trojročnú dôstojnícku službu v armáde a potom študoval právo v Prahe. Jeho profesori boli vybraní rovnakým dielom z nemeckých a českých odborníkov.

Dňa 21. októbra 1911 sa oženil s princeznou Zitou de Bourbon-Parma, s dcérou posledného parmského kniežata Roberta, ktorého rodina po strate trónu žila v Rakúsku. Devätnásťročná nevesta navštívila pred sobášom pápeža Pia X., aby ho poprosila o apoštolské požehnanie pre

svoje manželstvo. Pri tejto príležitosti jej svätec na Petrovom stolci povedal zaujímavú vetu: "Karol je odmenou neba za všetko, čo Rakúsko urobilo pre Cirkev." /vtedy už bol veľmi pravdepodobným následníkom trónu, lebo vtedajší následník arciknieža František Ferdinand bol morganaticky ženatý a sobášna zmluva vylučovala jeho deti z následníckeho práva/.

Nástupcom cisára Františka Jozefa I

Karolovi nebolo dopriane veľa času pre rodinu. 28. júna 1914, ani nie tri roky po sobáši, zavraždili bosniacki anarchisti, podporovaní nacionalistickými a antiklerikálnymi kruhmi zo Srbska v Sarajeve arciknieža Františka Ferdinanda spolu s jeho manželkou. Karol sa stáva nečakane, zo dňa na deň, následníkom trónu, na ktorom sedí takmer osemdesiatštyriročný František Jozef I. O štyri týždne po atentáte začala medzi Rakúsko-Uhorskom a Srbskom vojna, ktorá čoskoro prerástla do svetového konfliktu. Karol sa musel venovať aktívnej politike, na ktorú doteraz nemal žiadny vplyv. Príznačné je, že sa o Rakúsko-Uhorskom ultimáte Srbsku, ktorého odmietnutie viedlo k vojne, dozvedel iba telefonicky od istej bankovej filiálky. Zakrátko nato odchádza na front, kde mal výbornú možnosť poznať hrôzu vojny. Obraz ľudskej biedy, ktorú tu stretával, ho nikdy nepustil a prejavil sa v neskorších mierových podujatiach mladého cisára a kráľa. V treťom roku vojny, 21. novembra 1916, zomiera cisár František Jozef I. vo veku 86 rokov a Karol preberá jeho miesto v tejto neľahkej situácii.

Karol I. /podľa uhorského štátneho práva Karol IV./ dobre vedel, že monarchia potrebuje reorganizáciu. Z rôznych svedectiev vyplýva, že sa od počiatku prikláňal k plánu Veľkorakúskej federácie s národnostným zrovnoprávnením. Vládnuce kruhy v Budapešti a vo Viedni, obávajúce sa reformiem, snažili sa mladého panovníka primäť čím skôr k tomu, aby prisahou na obe ústavy potvrdil súčasný stav. Čo sa týka rakúskej ústavy, Karol prisahu odmietol s odôvodnením, že má v pláne previesť nevyhnutné zmeny. Iná bola situácia v Uhorsku. Na rozdiel od rakúskej ústavy, ktorá korunováciu nepredpokladala, v Uhorsku bol panovník povinný do pol roka po nastúpení na trón nechať sa korunovať. Súčasťou korunovácie bola prisaha na ústavu. Ak teda Karol chcel previesť nejaké zmeny, ostávalo mu na to najviac pol roka, kým ho ešte prisaha neviazala. Kalvínsky premiér Uhorska, gróf Tisza István, ktorý poznal Karolovu hlbokú zbožnosť, ktorá mu

nedovoľovala porušiť prísahu, snažil sa presvedčiť panovníka, aby sa dal čím skôr korunovať. Svoje naliehanie odôvodňoval blížiacim sa koncom občianskeho roku a z toho vyplývajúcou nutnosťou predĺžiť niektoré zákony, čo mal urobiť iba korunovaný panovník. Keď kráľ vydal prehlásenie, že v dohľadnej dobe sa dá korunovať "za kráľa Uhorska, Chorvátska, Slavónska a Dalmácie", bolo jasné, že sa grófovi podarilo ho presvedčiť.

Korunovácie od stredoveku vždy vykonávala Cirkev. Posledná korunovácia v uhorských dejinách a posledná katolícka korunovácia vôbec sa konala 30. decembra 1916. Korunovačný obrad vykonal ostrihomský arcibiskup a prímás uhorský, Ján Csernoch, Slováč, rodák zo Skalice.

Pre Karola korunovácie nebola le formalitou, akú z nej urobila v poslednom storočí sekularizácia. On hlboko prežíval jej náboženský zmysel a charakter. Po predchádzajúcom pomazaní olejom katechumenov a po odovzdaní meča s napomenutím, že svätí nie mečom, ale vierou dobývajú kráľovstvo, prímás položil na hlavu kniežata korunu svätého Štefana. Pri tomto akte odriekal korunovačnú formulu: "Prijmi korunu kráľovstva, ktorú, síce nehodné, ale predsa len biskupské ruky nasadzujú na tvoju hlavu. V mene Otca i Syna i Duchu Svätého. Vedz, že koruna označuje slávu a česť svätosti a dielo sily a nezabudni, že ňou sa stávaš spoluúčastný na poslaní nášho úradu..." Vedomie tejto spouúčasti na poslaní Cirkvi, v starostlivosti o ľudí, neopustila Karola nikdy. V tomto vedomí možno vidieť i hlavný dôvod, pre ktorý Karol vždy odmietol vzdať sa trónu. O tom, aký význam prikladal Karol korunováci, svedčí aj fakt, že mal v úmysle, vo federatívnej reorganizácii Rakúsko-Uhorska zaviesť korunováciu aj za rakúskeho cisára a dať sa slávnostne korunovať. Mladý cisár a kráľ si bol plne vedomý zodpovednosti, ktorá z jeho úradu vyplýva a z ktorej raz bude musieť vydať účet Bohu. Toto bol hlavný zreteľ všetkého jeho konania. Ako katolícky panovník sa cítil napríklad povinný zreformovať Kódex cti Rakúsko-Uhorskej armády, ktorý predpisoval súboj ako posledný prostriedok riešenia osobných konfliktov. Zároveň nariadil rehabilitáciu všetkých dôstojníkov, ktorí boli z armády vylúčení za to, že ako katolíci odmietli súboj.

K INTERPRETACI MOTIVU OKŘÍDENÉHO JEZDCE NA PŘEDVELKOMORAVSKÉM
NÁKONČÍ Z POHOŘELIC U BRNA /Příspěvky ke studiu symbolických
struktur slovanského duchovního vědomí/ 5. část

Putovali jsme po stopách symbolické vize jezdeckého bojovníka; bránícího řád bytí proti všem úkladům chaotických temnot zániku a nicoty, po strmých stezkách duchovního světa Řeků, Římanů i Germánů. Stránkový rozsah, jež máme k dispozici, navýsost skrovný, nás nutí ponechat stranou jiné etnické skupiny^{36/}, a spokojit se příslušnými odkazy na odbornou literaturu. Soustředme se tedy nyní na doširoka rozevřenou panensky kyprou pláň slovanské duše. Nezoranná všeobjímající celina, řekli bychom - a přece však tak často a mnohdy tak nestoudně obnažovaná mrazivým dotykem břitu rádla racionality, rušící všechny meze! Jak ona pověstná Soutinova vyvržená dobytčata na trhu.

Po tolika pokusech postihnout systematictěji staré slovanské náboženství a rekonstruovat spíše násilně "slovanský pantheon", jsme nuceni konstatovat, že deskriptivní pozitivistické snahy nepřinesly posud uspokojivé výsledky^{37/}. Máme ovšem také k dispozici podstatně menší množství přímých pramenů, než je tomu v jiných civilizačních okruzích - dlužno dodat. Přesto přese všechno se můžeme spolehlivě opřít o živou tradici lidové slovesnosti, především o lidový heroický epos, tradovaný lidovými pěvci např. ve formě staroruských "bylin"^{38/}. Narážíme ihned na celou řádku postav bohatýrů, vykazujících charakteristické a nám již dobře známé rysy.

Bohatýr Dobryňa Nikitič, narozený ve staroslavné Rjazani, je typickým hrdinou, bránícím rodnou zemi a její obyvatele přede vším neštěstím a úklady zkázy, jež se na ni nečekaně řítí. Již jako mladický chlapec drtí a pobíjí malé hady /některé varianty eposu hovoří přímo o malých dracích/. Jeho poslání a povolání však směřuje k "osvobození ruských zajatců".

Mladý bohatýr vyjíždí záhy do "širého pole" - světa, aby se setkal s bohatýry a viděl "dobré lidi". Není tedy - a to je třeba zdůraznit - posedlý od počátku myšlenkou zarputilého boje se ztělesněným Zlem, jež by vyhledával, aby je mohl potřít a vykořenit. Matka jej na pouť vybaví dobrou radou - nemá se koupat v řece Pučaj, řece z tekutého ohně, dýmající hořící síru a bouřící plameny. Není to

jistě v ruských bylinách motiv příliš častý, vyjadřuje však výtečně v symbolické zkratce dobře známý motiv "pohlcující moci vod", vod zániku a zkázy nestvůrného náručí smrti - motiv ostatně všudypřítomný a dobře známý i starozákonnímu podání /moře vod - netvor Leviathan/.

Dobryňa však rady nedbá. Třetímu přítoku Pučaje, nazývanému "Ten, jenž nese Cestu" se nevyhne, naopak, odhazuje šat a vrhá se do jeho horoucích vod, aby jej přeplaval. V půli toku se voda rozbourí. Z jeskyně v jejích hlubinách se vynořuje drak. Pán Vod a Ohně. Pán nespoutaných přírodních sil. Zpívá:

"Jsi konečně v mých rukou, Dobryňo!
Utopím tě a hned!
Chci tě utopit svým spárem,
uchopím tě spárem a zavleču do své jeskyně,
tak chci učinit, Dobryňo, abych tě sežral a pohltil!"^{39/}

Začíná odhodlaný zápas. Dobryňa, výtečný plavec, obratně uniká. Potápí se a plave ke břehu, ke svým zbraním, zbroji a koni /v některých variantách podstupuje zápas jen "holýma bělostnýma rukama"/. Malý a téměř bezbranný nahý človíček se vzepře síle Zla /kdo by nepomyslel na Davida!/. Nakonec ve svatém zápalu usmrtí draka Gorynišu jedinou ranou svého bohatýrského "kloboučku z řecké země"^{40/}.

Známe však i zpracování bližší našemu tradičnímu chápání, v němž Dobryňa bojuje s drakem, aby zachránil život neteři kyjevského knížete Vladimíra - Zebavě a obyvatelům města. Jakmile skolí nestvůru:

"Vyráží Dobryňa na svém skvostném oři
a cválá k dračí sluji,
vyvádí z ní ruské zajatce,
samá knížata a kněžny z ní vyvedl,
dívky a princezny,
ze sluje dračí je zachránil"^{41/}.

Aljoša, další z bohatýrských hrdinů bylin, bojuje rovněž dvakrát s drakem Tugarinem. Poprvé se s ním setkává v okolí Kijeva, na křižovatce cest. Zabije jej a hlavu vnáší triumfálně do města vysvobozeného z letitého soužení. V druhém případě je Aljoša Popovič nejen statečný, ale především lstivý. Od raného mládí je pozna-

menán patrnou slabostí , některé varianty zpěvu dokonce uvádějí, že kulhal. Prostá fyzická síla však jistě není vše! Vypěstoval si rozhodnou odvahu a zmužilost a vítězí zpravidla nenadálým výpadem, který útočící protivník neočekává. Draku Tugarinovi se nezdaří jej oklamat záludnou nabídkou smíru. Vítězí nad silnějším nepřítelem, protože je bystřejší^{42/}. Předstírá Tugarinovi, chrlícímu z oblaků oheň a síru, že nedoslýchá a prosí jej, aby přišel blíže a řekl mu znovu, co vlastně chce. Tugarin se snese na zemi, promění se v bojovníka ve zbroji a jde mu vstříc. Aljoša mu však ihned setne hlavu. Nevě-

ří nepříтели, který již svým nepřátelstvím projevil jednou zlý úmysl. Nepřítel musí být poražen a zničen. Útočníci jsou, jako je tomu i v případě jiných ruských bohatýrů /a snad jde i o hlubší rys mentality/ vyhubeni do posledního.

Zlý úmysl se však přirozeně neomezuje jen na dračí nestvůry. Jeho svébytnou epifánií, znečišťující již svým dotykem syrou Matku Zemi, se stávají mnohdy i lidé. Ilja Muromec, nejoblíbenější z ruských bohatýrů, zobrazovaný často na okřídleném koni vysoko v oblacích^{43/}, je nucen bojovat nejen s obrem Solovějem a bandami lupičů, ale dokonce i s vlastním synem^{44/}. Staroruské přísloví "Nevěř bratru rodnému, jen svému očku křivému" se stává děsivě reálným a mrazivě blízkým.

Ponechali jsme posud stranou ruský křesťanský ikonografický projev, jenž by nám poskytl téměř nepřehledné množství prvořadého materiálu, především v zobrazeních sv. Jiří, sv. Dimitrije a řady dalších světců^{45/}. Budeme se jím zabývat později a samostatně. Vystává však otázka - má vůbec tento přebohatě prostřený stůl lidské imaginace své místo a dopad i v našem, dnešním světě? Projevuje se ještě po staletích a mnohdy tisíciletích se vší silou?

Na první pohled bychom jistě nejspíše řekli, že ne. Svět "vlády rozumu" a "mrtvého Boha" jej nemá zapotřebí. A přece se tento svět soumraku vize zbožštělého člověka tak často stává jeho obětí. Chesterton trefně poznamenával, že kdo nevěří Bohu, je odsouzen

věřit prostě všemu. Symbolické struktury, vymknuté z kloubů, ovládly v revolučních zvratech tohoto i minulého století mysl lidí v takové míře, že by bylo možno hovořit snad i o davových psychózách. Kdokoli měl možnost se seznámit například s nacistickou antisemitickou propagandou, či alespoň s ruskými plakáty z počátků říjnové revoluce, na nichž rudý bohatýr na vzpínajícím se bělouši drtí imperialistickou saň, či přeletuje vstříc slunci nového věku tovární komíny na rudém Pégasovi^{46/}, ztratí blahosklonnou sebestjistotu onoho "vyspělého" člověka průmyslového věku.

-JH-

Prekročila prah večnosti.

Vo večerných hodinách 7.septembra, na vigíliu Narodenia Matky Božej, odišla od nás do večnosti sestra Mária Gemma.

Zomrela tragicky, nečakane vo veku 36 rokov. Opustila nás tak, ako sme ju všetci poznali: veselá, usmievavá. Prekročila prah večnosti konajúc svoje sväté povolanie - službu druhým, umrela na mieste, kde sa toľké roky obetovala.

Teresa Bujak sa narodila 14.augusta 1951 v Rogowej - Mniszku v Strednom Poľsku. Zo siedmych súrodencov dve sestry si zvolili rehoľné povolanie. Do Kongregácie sestier Matky Božieho milosrdenstva vstúpila Teresa spolu so svojou staršou sestrou, pred takmer 13.rokmi, vo veku 22 rokov. Pri tejto príležitosti prijala meno Gemma.

Od začiatku noviciátu musela priniesť prvú veľkú obeť: opustiť kláštor a život, ku ktorému ju Pán volal a venovať sa opatere jednej zo svojich sestier, ktorá bola po vážnom úraze pripútaná na lôžko. Len čo sa zdravotný stav nemocnej sestry zlepšil, vracia sa opäť do kláštora, aby sa definitívne zasvätila Bohu. Po odbavení noviciátu a kratšom pôsobení v Poľsku prichádza v roku 1979 do Ríma, aby sa tu v Kolégiu sv.Jána Nepomuckého so svojimi poľskými spolusestrami venovala službe českým a slovenským seminaristom.

Nepriaznivé politické podmienky, likvidácia reholí v Československu neumožňujú, aby túto službu vykonávali české alebo slovenské rehoľnice. Z tohto dôvodu prebrali v roku 1978 z rúk českých sestier Boromejok starstlivosť o kuchyňu a práčovňu seminára poľské sestričky. Im ďakujeme za výdatnú stravu, za vždy čisto vypranú a vyžehlenú bie-

lizeň a nielen za to. Ich materská láskavosť a starostlivosť sa neobmedzuje le na materiálne. Vo svojich modlitbách, ktoré každodenne prednášajú Najvyššiemu, pamätajú i na nás. Keď s Božou pomocou napredujeme po stupienkoch k oltáru, vieme, že za to vďačíme aj ich modlitbám a obetiam.

Jednou z nich bola aj sestra Gemma. Hneď po svojom príchode do Ríma, sa ujala práce v kolégiu s veľkou láskou a zápalom. Vykonávala ju s neochabujúcou ochotou až do svojej smrti, s vynímkou jedného roku /1983-84/, keď sa vrátila do Poľska, aby sa pripravila na zloženie večných sľubov, ako to predvída rehoľná regula. Potom sa opäť vracia do Večného mesta k práci pre seminaristov - budúcich robotníkov vo vinici Pánovej, k práci, ktorá bola pre ňu, ako sa neraz vyjadřila, modlitbou.

Všetci, čo ju poznali, ju mali radi. Nevieme si ju ani inak predstaviť, iba s úsmevom na tvári a v stálom zhone. Tento jej úsmev patrilo každému, či už spolusestrám, či predstaveným alebo nám bohoslovcom, či predávačom, ktorí priviezli tovar do kuchyne, alebo náhodným návštevníkom. Bol buď pozdravom pri stretnutí alebo povzbudením, keď sme prišli s nejakým želaním, občas asi pokorným zakrytím vyčerpanosti po celodennej práci a vždy velebou Boha.

Zhon a chvat, pre ňu tak typický, bol akoby predĺženým pulzom jej dobrého srdca, hmotným prejavom ochoty vždy, všade a každému čo najlepšie vyhovieť. Bol prirodzenou súčasťou jej bytia, výrazom dokonalej zasvätenosti sa službe, ktorú konala.

Smrť sestry Gemmy nami všetkými otriasla. Uvedomili sme si, že sme tu v časnosti stratili človeka, ktorý nám bol veľmi blízky. Ale zostala nám nádej a pevná viera, že sme získali dobrotivého orodovníka vo večnosti.

A na záver ešte jedna myšlienka. Gemma značí drahokam. A pre všetkých nás bola ona opravdivým drahým kameňom. Drahým kameňom, vzácnym diamantom, nádherne vybrúseným ochotou dávať sa druhým, skutkami lásky a každodenne posvätenou obetou života pre Krista v blížnych. Jej smrť, tragická a bolestivá, bola akoby posledným úderom brúsky. Drahokam bol dokonalý a Božský Zlatník ho premiestnil na svoje večné ostensorium.

KRONIKA

Dříve než jsme se vzpamatovali, bylo po letních prázdninách. Pro některé, jež je využili na to, aby se zdokonalili v pastoračních **zkušenostech** uběhly příliš rychle, pro jiné, jež se oddávali bezstarostné zahálce, ubíhaly možná ještě rychleji. Jelikož však pro většinu z nás byly prázdniny jakousi kombinací obou variant, dá se říci, že uběhly dost brzy. Při návratu do Věčného města nás už zdáli vítala římským sluncem prohřátá budova naší rodné koleje a povadlá zeleň v zahradě smutně žalovala na horka, která zde ještě přetrvávala. Prvním poprázdninovým stykem s realitou žití, jež je někdy bolestivá, byla zpráva o tragické smrti sestry Gemmy, jedné z našich polských sester. Neustáváme na ni pamatovat v našich modlitbách.

Nový školní rok začal ve znamení změn. Prvou radostnou událostí bylo, že se zvýšil počet kněží v řadách seminaristů. Ještě koncem minulého školního roku, přijali kněžská svěcení vkládáním rukou Jeho Svatosti Jana Pavla II. naši spolubratři - Rudolf Maslák a Ján Košiar. Hned po prázdninách se k nim přidal další novokněz Gejza Veselý, jenž byl vysvěcen Jeho Ex. Mons. Dominikem Hrušovským na svátek Povýšení Sv. Kříže 14. září. Svou primiční mši svatou celebroidal následující den, na svátek Sedmiboletné Panny Marie - patronky Slovenska, v kapli Slov. ústavu sv. Cyrila a Metoděje. Spolu s ním byl také vysvěcen na jáhna Pavol Brzý, další kandidát kněžství. Při této příležitosti byly uděleny i ministeria, akolytát Jánú Kuchárikovi a lektoráty Františku Kapusňákovi a Stanislavu Stohlovi. První krůček k oltáři Páně-admissio, učinil ještě během letních prázdnin Ján Košč.

Jinou novinkou je i změna ve vedení koleje. Na místo vd.p. P. Václava Plíška, byl Posvátnou kongregací pro katolickou výchovu jmenován a schválen dne 13. července, Mons. František Škoda. Jako mladý seminarista byl kdysi vyslán do Říma z ban.-bystrického Semináře a zde v Nepomucenu pobyl v letech 1945-51, kdy byl vysvěcen na kněze. Po skončení studií byl kaplanem a farářem v Severní Itálii a po pěti letech strávených v pastorační působení jako profesor Filozofie v Seminári ve Fano /Pesaro/. Roku 1966 byl

jmenován Svatou Stolicí "aiutante di studio" Sekretariátu pro nevěřící. Nyní se opět po mnoha letech vrací k "matičce koleji" a my mu přejeme i vyprošujeme Boží pomoc a požehnání. Ad multos annos...!

Další překvapení, které nás v koleji přivítalo, byl příchod třech nových polských sestřiček, jež mají rozšířit řady těch, které zde již jsou a o nás se tak pečlivě starají.

V první řadě je to ctihodná sestra Angela jež záhy nahradí naši "velebnou matinku", potom sestra Grazie, která se již účinně zapojila do práce v naší prádelně a konečně pak sestra Sanguina, jejíž hlavním úkolem je práce na beatifikačním procesu služebnice Boží - sestry Faustiny, charizmatické vizionářky Řádu sester Matky Božího milosrdenství, k jejíž kongregaci naše sestry náleží. Záhy má přijít ještě další sestra, aby nastoupila na místo v Pánu zesnulé sestry Gemmy.

Nutné však je zmínit se i o příchodu pěti nových seminaristů, kteří tak rozšířili naše řady. Jeden Moravan a čtyři Slováci, z nichž dva jsou řecko-katolického obřadu. S radostí je všechny vítáme a přejeme jim mezi námi výdrž a hodně trpělivosti s našimi nedostatky. Sami sobě pak vyprošujeme, abychom jim byli vždy laskavými bratry jak při pomoci ve studiu, tak v životě duchovním.

Oficiálně byl letošní akademický rok zahájen, jak je již v Nepomucenu tradicí, na svátek sv. Václava 28. září. Pontifikální mše sv. byla sloužena Otcem biskupem Dominikem v jazyku latinském. Ve své homilii zaměřené na začátek nového akademického roku, neopoměl pan biskup vyzvednout důležitost postavy sv. Václava, jehož postava jako by byla centrálním bodem, ve kterém se nesla liturgie dne. Mše sv. se zúčastnili, kromě představených a alumnů, také další čeští kněží žijící v Římě.

Duchovní cvičení se konají pro nás seminaristy každoročně na začátku studijního roku. Ty letošní byly jedny z nejhezčích, jaké ani ti "nejstarší" alumni nepamatují. Kazatelem byl don Carlo Mondin, "vesnický farář", jak se sám představil. Jeho osobnost vyzařovala prostotu spojenou s hlubokou a silnou vírou. Tento duch, který vanul z jeho promluv, byl pro nás všechny mi-

mořádnou posilou, kterou jsme ocenili zvláště při osobních rozhovorech s ním. Naši nováčci, kteří se pro neznalost jazyka nemohli zúčastnit, byli Otcem spirituálem Špidlíkem uváděni v taje seminárního života, takže se z nich již stali "praví Nepomucenští".

Po návratu z duchovních cvičení a tváří v tvář novému akademickému roku, který stál již za dveřmi a nezadržitelně se blížil, mnozí z nás neopoměli připravit měkké peřiny, poněvadž jak známo, počas školního roku se spí mnohem lépe. Ale nejenom to. Stačilo vyhlásit obvyklou válku ranním budíkům, k velké jejich žalosti. Budík, osvědčené to zařízení pro století dvacáté, je mnohdy nedostačujícím nástrojem pro spáče pohroužené v náruči noci, jenž břeským zvukem roztíná bezstarostné sny. Co tedy snad vyzkoušet osvědčené trouby z Jericha?

Nový školní rok vytlačil i každodenní recitaci Breviáře. Hodinka šestá a Kompletář byly nahrazeny modlitbami v jazycích rodných /a těch je u nás jak v Babylonu/. Cílem této změny má být prohloubení osobní modlitby a liturgické kreativity bohoslovců.

Poslední událostí, kterou je nutno vzpomenout, byla návštěva Jeho Em. Františka kard. Tomáška, arcibiskupa pražského, který se zúčastnil biskupského synodu. Během jeho návštěvy v Nepomucenu mu byl předán představiteli Papežské rady "Cor unum" a světové organizace "Kirche in Not" výtisk jednoho z dílů Breviáře v jazyce českém. Jelikož slovenští alumni již vloni Breviár obdrželi, dostalo se i českým alumnům příslibu, že tomu bude obdobně. Hledí se tedy s optimismem do blízké budoucnosti. Bude to snad dáreček ke sv. Mikuláši?

Po předání Breviáře strávil pan kardinál s námi několik krásných okamžiků, po čas kterých nám poodhrnul roušku své hluboké kněžské duše.

Svůj pobyt na synodu využil k návštěvě Nepomucena i linecký biskup Jeho Ex. Maximilian Aichern. Svou návštěvu zdůvodnil nejenom tím, že je v přímém sousedství s českými diecézemi, ale především, jak sám řekl, je nám blízko svým srdcem.

Také 1. listopad, svátek Všech svatých, byl pro naši komunitu významným. V ten den totiž odešel od nás, po ročním pobytu v semináři, spolubratr Jozef Timko, aby vstoupil do řádu Kapucínů.

Během svého ročního pobytu mezi námi, stále jasněji poznával hlas ve své duši volající k vyšší formě vnitřního života, dle evangelních rad v duchu sv. Františka z Assisi.

Takové rozhodnutí není v dějinách Nepomucena ojedinělé. Vždyť jen před necelými třemi lety, opustil naši kolej /po víceletém pobytu/ jeden z redaktorů Brázdy Bernard Mišovič, který se stal členem Tovaryšstva Ježíšova. Časné sliby složil letos na podzim. Přejeme oběma, aby je Pán provázel na jejich cestě a žehnal jim.

Závěrem ještě i vám, čtenářům Brázdy, přejeme příjemnou adventní a předvánoční atmosféru.

-VP-

LISTÁRNA

Opět dostáváte do rukou nové ročníkové číslo Brázdy, která se stala jakýmsi prostředníkem vzájemného spojení s vámi. Má být, či chce být jistým poselstvím o tom, čím Nepomucenum žije a dýchá. Snad právě proto je tento "občasník" se zájmem očekáván a brán do rukou.

I když se naše řady v tomto novém akademickém roce rozšířily a nemáme již problém s přípravnými pracemi, počet vyhotovovaných výtisků je stále nadmíru vysoký. Velmi nám však pomáhá i pomůže vaše podpora na vydávání časopisu, tak jako i slova povzbuzení a hodnocení nabádající k pokračování.

Zvláště děkujeme za finanční podporu P. Blažejí Müllerovi SDB, který nám přispěl 1000 Kč, ale i ostatním dárcům, kteří si přejí zůstat ve skrytosti. Na tyto dárcce a příznivce Brázdy pamatujeme vděčně při společných modlitbách v naší kolejní kapli. Vždyť díky jim, může naše "orba" stále pokračovat. Pán Bůh zaplať!

Kňazské a životné jubileá našich kňazov

- 50 rokov kňazstva: 18. 12. 1987 D.p. Jan Mikula
18. 12. 1987 D.p. Jiří Svoboda
- 75 rokov života: 9. 12. 1987 Mons. František Planner
Alumnom Nepomucéna bol od r. 1931
do r. 1937. Za kňaza bol vysvätený 19.XII. 1936. Od r. 1946
žije v Ríme, kde sa stal v roku 1964 prvým českým rektorom
Pápežského kolegia Nepomucenum.
- 50 rokov života: 14. 11. 1987 D.p. Josef Šupa

Naším jubilantom srdečne gratulujeme. Ad multos annos!

Zomrel Mons. František Fuga

Z Kanady prišla smutná správa, že 9. XI. 1987 zomrel Mons. František Fuga, generálny vikár slovenského gréckokatolíckeho biskupstva sv. Cyrila a Metoda so sídlom v Toronte. Mons. Fuga sa narodil 16. VI. 1923 vo Vinnom pri Michalovciach. Do Ríma prišiel v roku 1945, kde ako alumnus Pápežského kolegia Nepomucenum študoval na filozofickej a teologickej fakulte Lateránskej univerzity. Za kňaza bol vysvätený spolu s nebohým Mons. Jozefom Kútnym 4. III. 1950 v Lateránskej bazilike. Po krátkom pôsobení v severotalianskej diecézi Belluno odišiel do Kanady, kde pôsobil až do svojej smrti. S menom Mons. Fugu je spojená, okrem práce na dušpastierskom poli, bohatá činnosť kultúrno - národná ako spisovateľa a vydavateľa.

Otec biskup Mons.Dr.Július Gábriš - vo večnosti

V piatok 13.novembra 1987 Pán života a smrti si povolal k sebe Otca biskupa Júliusa Gábriša, apoštolského administrátora trnavskej arcidiecézy.

Otec biskup sa narodil 5.decembra 1913 v Tesárskych Mlyňanoch. Za kňaza bol vysvätený 26.júna 1938 v Bratislave, biskupské svätenie prijal 3.marca 1973 v Nitre.

R. I. P.

"Blažení sú už tí, ktorí zomierajú v Pánovi." /Zjv 14,13/

